Bɔko 290 nan sɔngɔ d. 41
2009 san desanburukalo

Jɛkabaara

Jamana · CMDT · SNV Connecting People's Capacities
Cikɛla ceman n'a musoman kunnafoniseben
a bɛ bɔ kalo o kalo
Jamana baarada la BP: 2043 Bamakɔ (Mali)

Kɔɔrisɛnɛ sabatili ka taa jnɛ y'an bɛɛ kunko ye

jnɛ 3 nan

Dantigɛlikan

San 2009 nowanburukalo tile 6, ka tà kuncɛ a tile 11 na, Jɛkabaara sɛbɛnjnɛkulu tɔgɔlamɔgɔ tun bɛ kunnafoni-jini-sennayaala la Kolokani, Ɔtuwale baarabolo kɛrɛnkɛrɛnnen kɔnɔ, walasa ka yen cikɛlaw taabolo kunnafoni sɔrɔ kɔɔrisɛnɛ lahala kan, kɔ kɛ somɔgɔsama ye Jɛkabaara kalanbagaw kanma. Taama kɛrɛnkɛrɛnnen in kuncɛra an fɛ Ɔtuwale jnɛmaayaso yɛrɛ kɔnɔ, Bamakɔ, Badalabugu kin na. Kà ta Doribugu, ka se Seriwala, fo

Kɔɔrisɛnɛ ka to sen na

Yarangabugu, cikɛlaw bɛɛ darɔkan bɛrɛbɛrɛ kɛra nin de ye : « Mali kɔnɔ bi, hali ni CMDT ni Ɔtuwale tɛ Mali fan bɛɛ, u sababuya la kɔni, Mali cikɛla bɛɛ bɔra kɔɔrisɛnɛ nunma, kà ta Kayi, Sikaso, Segu fo Kulukɔrɔ maraw bɛɛ kɔnɔ. O yɛrɛ de sababu la, cogo dɔ fɛ, walima cogo wɛrɛ fɛ, cikɛlaw bɛɛ natara kɔɔrisɛnɛ fɛ. Ka fara o kan, kabi bi ma se, ka kɔn CMDT ni Ɔtuwale jnɛ, kɔɔrisɛnɛ matarafara Mali fan bɛɛ laada sɛnɛfɛnw taasira fɛ. Awa, kabi Mali bà ka maliya la, kɔɔri nafa yera an ka fasodenw fɛ sanga ni waati bɛɛ yɛrɛmasiriko la, laadasira kolabɛnko la, sannifeereko la. Bi, a man kan jnɛ si ma Mali jnɛmaaw ka kɔɔriko dontɔ ye ngalama na kɔ ye kɔ to o sira kan. An kà sigi an jnɛkɔrɔ kà mafilɛ dɔɔnin banni ni faamuya hakili ye. Ni kɔɔrisɛnɛ kɛra don dɔ lakarifɛn ye, Kucala, Buguni, Fana, Kita, Sikaso, Kalifabugu, Welesebugu... cikɛlaw bɛna dijnɛ minɛ bolo jumɛn kan dɛ !

Tumani Yalam Sidibe

Ɔtuwale ye kɔɔrisɛnɛ cakɛdaba ye

jnɛ 4 nan

CMDT jnɛmaaba kɔrɔ dɔ walejnumandɔn jalatigiyara Mali jnɛmaaw fɛ

jnɛ 6 nan

Sumayabana kɛlɛli jnɛjnini lajɛba kɛra Nayirobi, Keniya Jamana kɔnɔ

jnɛ 7 nan

Bɛn tɛ ko la Nizeriya ni Nizɛri jamanaw dancɛ la !

jnɛ 12 nan

"Kalan bɛ mɔgɔ sɔn hakili la, nka kunnafoni bɛ mɔgɔ bɔ kunpan na" Yɔrɔ Ulen Sidibe

Kɔɔrisɛnɛ jukɔrɔmadonfɛn fɔlɔ ye kɔɔri bayɛlɛmadaw ye !

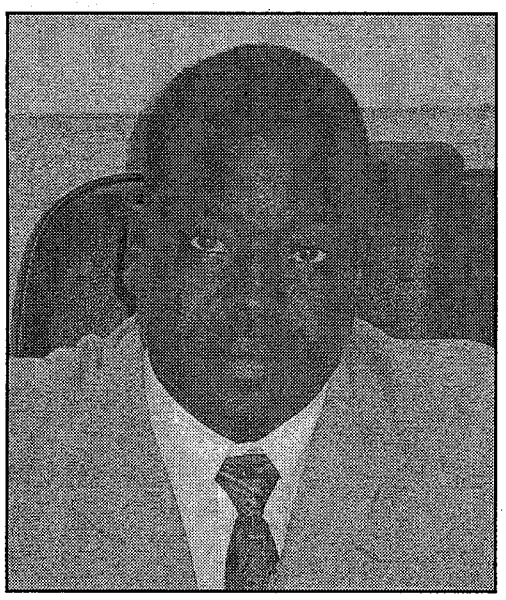

Hamidu Konate

Hali ni Mali tɛ Afriki kɔɔrisɛnɛ jamanaw bɛɛ tɛnkanjamana ye, ka dɔ̀ kan a jɔra Ezipti jamana kɔfɛ o siratɛgɛ la waati bɛɛ, an ka sɔn a ma kɔni ko jɔdaba bɔ̀ la diɲɛ kɔnɔ, kɔɔrisɛnɛko la. Kɔɔrisɛnɛ ye fɛnba yɔ̀n ka jamana kɔnɔ, Mali Jamana, ni jamanadenw, ani diɲɛ kɔɔrisugubaw bɛɛ bɛ bɔ min nunma kosɛbɛ san o san. O de kosɔn, kabi kɔɔrisɛnɛ kun-kangɛlɛyaw ye kunbɔli daminɛ, kuma kunda fo wale kunda, a ko kɛra jamana ɲɛmaaw ni jamanadenw bɛɛ ka dakasunɔgɔbaliya kamananganko ba ye. Nka, ni mɔgɔ min hakili juru canninen don dɔnin, i bɔ̀ ye ko Mali kɔnɔ kɔɔriko kun-kangɛlɛya tɛ balanako ye. Mali kɔɔri sɛnɛnen bɛɛ bɛ kun da diɲɛ kɔɔrisugubaw de kan, kɔkanfeereli kanma, ka dɔ̀ kan ni cikɛlaw ka kɔɔrisɛnɛ kun ye finidilan ni gaaridilan ye, fo ka se tapiw ma diɲɛ kɔɔriba sɛnɛ jamana bɛɛ kɔnɔ, Mali kɔnɔ yan, nɔ̀n ka cikɛlaw bɛ kɔɔri sɛbɛkɔrɔ sɔrɔ kɛ san o san, bayɛlɛmada ntanya koson (izini-w), o bɛɛ bɛ kun da feeresuguw kan diɲɛ kɔnɔ. O bɔ̀ to an bɛ bila kɔɔrisuguw lahala ɲini bolokan sanga ni waati bɛɛ. Olu sanga yɛlɛnni nɔ̀ binni de bɔ̀n ka jamana kɔnɔ kɔɔri sɔrɔlen taabolo latigɛ ! Waati sera sa an ka wulikajɔ fanba dɔ ka kɛ an ka kɔɔri sɛnɛnen yɛrɛnagakɔrɔ bayɛlɛmadaw sigili ye sen kan ka caya. Mali kɔɔriko siniko bɔ̀ de la !

Hamidu Konate

Tarikuba

Diɲɛ ye tarikubon ye
Ni ko min kɛra
O de bɛ fɔ.
Ni balo min fanana
O de bɛ kofɔ !
Kabi Ŋala ye danni jujɔn
Komayɛlɛmaw de bɛ balofɛnw sicaya !
Ko bɛɛ ye danfɛn ye
Ka sɔrɔ fɛn si tɛ silatunufɛn ye
Jaa ! O de ye diɲɛ kɔnɔ dunya tan
Kɔ̀ kɛ waati bɛɛ
Ko-ɲini-ka-sidɔnfɛn ye
Musoyako danma tɛ,
Cɛyako danma tɛ
Nka adamadenyako bɛɛ don !
Gaasi bɛ fara
Bonya kɛnɛ lankolon na
Cogo min
Kodɔn ni kodɔnbaliya
Fana ye fɛn kelenpe
Nɔ̀ bɔnnako ye ten, ten, fo ten !
Tarikubonko don
O yɛrɛ ye Manden jeliw kan ye :
« Ni min fɔra,
O de ye kɛta ye
Ni min kɛra
O de fana bɛ taamaseereya
Waati bɛɛ ! waati bɛɛ ! waati bɛɛ !

Tumani Yalam Sidibe

Nin kɛra san in kalo in na

San 1952 desanburukalo tile 17 don, de karamɔgɔ Sɛki Fanta Madi Keyita ko, Kankan Sekuba, yɔ̀ ka talibedenw bɛɛ fara ɲɔgɔn kan Kankan misiriba kɔrɔ, kɔ̀ da u tulo kan kɔ̀le ɲɛ bɛ olu dɔrɔ kelen ka nɔɔrɔ tayeelen mɛnɛn na ka se fo sankaba la.

O cilase dankɛnɛmayara Kaaman baju ka kotigiya kan, ko Kaaman karamɔgɔ Adama Jarasuba. O min faatura san 1962. Ala k'u bɛɛ makoto !

Hakilisɛnɛkɛnɛ

Ntura falen de bɛ cikɛla mɔnɛbɔ foro kɔnɔ, nka mɔgɔ fako saba de bɛ mɔnɛbɔko kɛ faso kɔnɔ :ka fa maaya taabolo kɔnɔ ; ka fa galabu taabolo kɔnɔ ; ka fo koɲɛnyɛrɛye taabolo kɔnɔ !

Tumani Yalam Sidibe

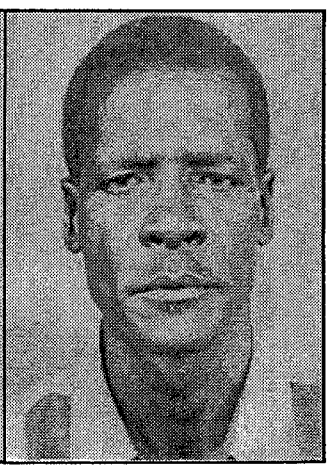

Kɔɔrisɛnɛ ka taaɲɛ sabatili y'an bɛɛ kunko ye

Kɔɔrisɛnɛ ye cikɛla yiriwa sɛnɛfɛn lakika ye, a ka diɲɛnatigɛ mumɛ ɲɛtaafɛɛrɛw bɛɛ bɛ waleya a ɲɛma min waleyako ɲuman kadara kɔnɔ. O yɛrɛ ye ko ye min tiɲɛ dakɛnɛmaya kɛra Falajɛ cikɛkafo kɔnɔ, o min tun sinsinnen don tigasɛnɛ kan, tiga ni suman sɛnɛbaarada « OACV » ka waati la. Bi, kà ta Kalifabugu, Mamaribugu, Torodo, Falajɛ, Soɲɛbugu, Jiburula, Jisumalen, Daban, fo ka don Nɛgɛla mara kɔnɔ, nin bɛɛ ye kɔɔrisɛnɛ matarafayɔrɔ ye, ka fara dugu caman wɛrɛw kan, i n'à fɔ Buwala, Wɔlɔnin... i n'à fɔ kalifabugu, falajɛ ye Ɔtuwale cikɛmara ye min kɔnɔ cikɛlaw bilasiralen don ani k'u kɔlɔsi kosɛbɛ Ɔtuwale lakɔlidenw nà balikukalankuntigi fɛ.

Kɔɔrisɛnɛ ni kɔkɔrɔdon ka kan

Ne Buwatu Konare bolo, ni Mali jamana ɲɛmaaw bɛ ko o ko kɛ Malidenw ka senyɛrɛkɔrɔ sabatili kanma nafoloko, ni dunkafako ani adamadenya sankɔrɔtako la, kɔɔrisɛnɛ ka tonsenna ka kan ka kɛ o walew la kolo girinba ye, ka masɔrɔ a kɛbagaw hakɛ caya yanga bɛ dan Mali cikɛlaw sɛrɛ la. Awa, kɔɔrisɛnɛ ma sabati Mali jamana fan si fɛ a ma yɛlɛmako ɲuman don min kɔnɔ cikɛlaw ka diɲɛnatigɛ la. Hali n'àn kan duguw b'u bɛ yen minnu sen ma don kɔɔrisɛnɛ na halibi, o ma mɛɛ fɔlɔ, Kucala ni Sikaso ani San ni Buguni ni Fana cikɛlaw ka diɲɛnatigɛ bɛ misali kunba bɔ o dakun na. Don dɔ la, Ba Dirisa Kulibali, nò tun ye Ɔtuwale balikukalankuntigiba ye, n ka n'à faatura, Ala ka hinɛ a la, o deliba kà fɔ an ye a ni Falajɛ cikɛkafo cikɛla ŋanaw ka lajɛ dɔ senfɛ Jinburula sifilɛforo dɔ kɔnɔ ko : « Kɔɔrisɛnɛ ye baara ye min kɛbaga jɔnjɔn bololankolon tɛ se ka bɔ ɲɛ si ma kɔɔri nafako la. Hali n'à kɛra kɔɔrisɛnɛnaw labɛnni ye ɲɛtaa jɛkuluw kɔnɔ, u b'u yɛrɛ ka josiraw sɔrɔ ani k'u lakana minnu kadara kɔnɔ, o bɛɛ ye ko ye mɔgɔ ka kan k'i cɛsiri kɔɔrisɛnɛ na minnu kanma. » Nka, fɛn kelenpe min kɛlen bɛ ka ne dabali ba, o de ye ko sanga ni waati bɛɛ CMDT ni Ɔtuwale labilali kuma de bɛ ka fɔ ka caya, ani kà wale kɛ ka caya kɛnyɛrɛye ka bolo kan.N'àn yò kun ɲininkali kɛ, a bɛ fɔ an ye waati bɛɛ ko diɲɛ kɔɔrisuguw binda de barika bɛ caya ka tà fɛ an ka jamana kɔɔri ma, walima a bɛ fɔ an ye ko lamerikɛnw ka dɛmɛndonko jugu barika bonya kosɔon ka ɲɛsin u ka kɔɔrisɛnɛnaw ma, ko an farafin jamanaw kɔɔrisɛnɛnaw ka kɔɔri tɛ se ɲɛ si ma ka yanga sɔrɔ olu ta dafɛ diɲɛ kɔɔrisugubaw kɔnɔ. O kɔrɔ ye ko anw ka kɔɔri de ye dugumasaara cɛbaga ye olu ta kɔrɔ waati bɛɛ. Nka anw ka jamana ɲɛmaaw kɔnna ka mun kɛ ka bi gɛlɛya o ɲɛsigi ? Kɔɔrisɛnɛ nafa mana dan a kɔkanfeere ma jamana o jamana kɔnɔ, siga tà la, don dɔ, a bɛ dafiri ! Kɔɔrisɛnɛ nafaba dɔ yà nagakɔrɔ bayɛlɛmadaw ye. O joli bɛ Mali kɔnɔ yan Itema ni Komatɛkisi Mali kɔnɔ yan, san o san an ka jamana bɛ kɔɔrinɔgɔw ni pɔsɔniw ani binfaga furajiw de san da gɛlɛn na diɲɛ jamana wɛrɛw kɔnɔ, ka na o kɛ an ka kɔɔrisɛnɛnaw kundoni ye ! Bamananw ka kɔrɔlen kuma dun don : « Mɔgɔ bɛ bɔ jɔ la, n'ki tɛ bɔ jɔ ɲɛ misɛn na ɲɛ si ma » ! Ni kɔɔrisɛnɛ ka taaɲɛ nɔgɔw nà binfagalanw anà pɔsɔniw sɔngɔ gɛlɛn dara kɔɔrisɛnɛnaw kun, ka fara diɲɛ kɔɔrisugubaw binw kan, o bà ko fɛgɛnya u bolo dɛ, hali ka sɔrɔ a matarafali dusu b'u kɔnɔ ! Kɔɔrisɛnɛ dun ye baara ye Mali jamana nà kɔnɔmɔgɔw si ka nafa tɛ min labilali la ka kɛ kɛnyɛrɛye danma bolofɛn ye, kuma tɛ Mali jamana ɲɛmaaw ma, olu minnu bà kalama ka tɛmɛ bɛɛ kan ko Mali kɔnɔ adamadenya taabolo hakilisigi fanba dulonnen don kɔɔri de la. Bi, kà ta yelekebugu, kati mara la, ka se Doribugu, olu n'u laminiduguw, kɔɔrisɛnɛ kuma bɛ fan bɛɛ, fo ka don Masantola kɔnɔ ani Nɛrɛkɔrɔ, fo ka taa gun Sirakɔrɔla cikɛkafo nò danbɔduguw la.

Kɔɔrisɛnɛ de bɛ sumansɛnɛ kɔrɔdon dunka fako la !

kɔ ? Kɔɔrisɛnɛ ko nɔgɔw ni pɔsɔniw ani cikɛminɛnw. Olu lalagada joli bɛ Mali kɔnɔ ?A tɛ yen, barisa kabi Tilemusi nɔgɔko dɔnna ngalama na Tiɲɛ don, kɔɔrisɛnɛ bɛ sifilɛbolo kan o yɔrɔw cikɛlaw bolo. Nka u fana

A tɔ bɛ ɲɛ 4 nan kan

ɲɛ 3 nan tɔ

sɛbɛ bɔ̀ ma dɛrɛ !

Welekan

Ne bɛ wele lase Mali jamana kuntigi Amadu Tumani Ture nɔ̀ ka gɔfɛrɛnama ma, u kɔ̀ kɛ cogo bɛɛ la, hali ni kɔɔrisɛnɛ baaradaw ma ɲɛ kɛnyɛrɛye ka bolokanbila kɔ, o ka kɛ hakilimaya kɔnɔ min bɔ̀ ko to sen na Mali kɔnɔ yan. A kana kɛ ɲɛ si ma i ko OACV ka tile yeelen ka sabatili don bɛɛ dibi kɔnɔ !

N bɛ Jɛkabaara sɛbɛnɲɛkulu fo kosɛbɛ a ka waati bɛɛ wulikajɔ la ka cikɛlaw kalanko ɲuman kɛ kunnafoni nafamaw kan u ka diɲɛnatigɛ baaraw kadara kɔnɔ. N bɛ Tumani Yalam Sidibe yɛrɛ fo kosɛbɛ. N'ba ɲini Mali jamana ɲɛmaaw fɛ u kɔ̀ kɛ cogo bɛɛ la kɔɔrisɛnɛ kana kɛ koba lagosifɛn ye Mali kɔnɔ ɲɛ si ma.

Diɲɛsosigi kot ɛ wa ? Bi tɛ kunu kofɔ, sini fana tɛ bi kofɔ. Kunu, oACV, tile tun bɛ yanga Kolokani kun na nɔ̀ ka nafa dondabaw ye Kolokanikaw kan. Bi, ka da Mali gɔfɛrɛnama ka ka hakili ɲumanya kan ka bɛ Kolokani cikɛlaw ka baara galabu kan, Kolokani dira Ɔtuwale ma kɔɔrisɛnɛ donni na an bar ayan. Yali,kɔɔrisɛnɛko minye niye, o bɛna kɛ sini nafadonfɛnba ye i ko « OACV » tun bɔ̀n jigiya la cogo min ? O ye siniko ye, n kɔ̀n Kolokanikaw bɛɛ ka laɲiniko don !

Nin ye Buwatu Konare kan ye ka bɔ Falajɛ, a ye min fɔ Tumani Yalam Sidibe ye masala senfɛ Kolokani

Ɔtuwale ye kɔɔrisɛnɛ cakɛdaba ye

Mali jamana kɔnɔ yan, nɔ̀n ko ko kɔɔribaara taabolo, an bɛ CMDT ni Ɔtuwale (OHVN) de kofɔ. CMDT sigikun bɛrɛbɛrɛ ye kɔɔrisɛnɛ ka dondala laɲini de ye, ka sɔrɔ Ɔtuwale kɔnɔ, kɔɔrisɛnɛ bɛ sɛnɛ suman ni cikɛlaw ka nafolo sɔrɔ sɛnɛfɛn wɛrɛ kan jamana kɔnɔ dunkafako sabatili kadara kɔnɔ i nɔ̀ fɔ : fini ; bɛnɛ ; tiga ni tiganinkuru, ka fara ɲɔw ni nje ani nakɔforo, ni jiriforo ani malosɛnɛ kan.

Ɔtuwale cakɛda ɲɛmaaya bɛ jɛɲɔnkɛ Isa Jire de bolo bi. Cikɛkafo kɔnɔntɔn de bɔ̀ mara kɔnɔ :

Bankumanan ;
Kangaba ;
Kati ;
Dangasa
Welesebugu
Falajɛ
Guwani
Kulikoro
Ani Sirakɔrɔla.

Walasa ka cikɛlaw ka baara kɛko ɲuman dɔnni sabati u la, balikukalankuntigi tan ni saba de ni sɛnɛkɛlakɔlidenw b'u fanga fara ɲɔgɔn kan a ɲɛma ka cikɛlaw kɔlɔsi kalanjɛ ni baarakalan kadara kɔnɔ. O wolora ni kɔɔrisɛnɛnaw ka koperatufu 1157 sigili la sen kan bi Ɔtuwale kɔnɔ. Nkɔ̀ n'a ta bɛɛ, sɛnɛfɛn suguya bɛɛ sɛnɛbagaw fana ka jɛkulu 200 be yen. Fɛn min ye bayɛlɛmasi kɔɔri ye, o cikɛbagaw ka jɛkulu 14 fana bɛ Ɔtuwale kɔnɔ.

Jɔdaba bɛ kungofɛnw la Ɔtuwale kɔnɔ

Ɔtuwale cikɛkafo bɛɛ kɔnɔ, kungoda jiri nafamabaw bɛ yen i ko : sisunw, benbensunw ; nɛrɛsunw... O kosɔn, san o san, musow b'u ka nafoloko makow ɲɛ u yɛrɛ nagakɔrɔ jiridenw la an'u bayɛlɛmafɛnw la : simɔ ni situlu ; nsaban... Baganmara yɛrɛ fana nɔ̀ jɔyɔrɔba bɛ Ɔtuwale kɔnɔ : saga, ba, misi, fali... Fɛn min ye jolomafɛnw marali ye, kami ni sɛ ani pizɔn-kɔnɔw marali bɛ kɛ Ɔtuwale fan bɛɛ.

Jɔdaba bɛ kɔɔrisɛnɛ na Ɔtuwale kɔnɔ

Ɔtuwale yɛ kɔɔri ni sumansɛnɛ matarafayɔrɔ ye. Nk'ale ka kɔɔri sɔrɔlen bɛɛ bɛ latɛmɛ yɛrɛnagakɔrɔ sirafɛ, CMDT ma, ka masɔrɔ bayɛlɛmadaw ni kɔɔri wurusi taabolo ani Mali kɔɔri kɔkanfeere yamaruya bɛ CMDT dɔrɔnpe de bolo. Welesebugu cikɛkafo kɔnɔmɔgɔ fanba ye bamananw de ye. Nka fulaw ni siya tɔw bɛɛ hakɛ dɔ fana bɛ yen. N'an yɔ̀ lajɛ Bankumana ni Kangaba cikɛkafow kɔnɔ, an bɛ tɔ̀ sɔrɔ ko maninkaw bɛ yen : Keyitaw ni Kamaraw.

San o san, cikɛlaw ka donba kelen da bɛ yɛlɛn Ɔtuwale kɔnɔ, nɔ̀ ye min ye dusu don cikɛlaw kɔnɔ ka tɔ̀ fɛ kɔɔrisɛnɛ ni sumansɛnɛ ani balikukalan, ni baarakalanw matarafako la. O cikɛlaw ka san o san wale boloda senfɛ, cikɛla ŋana cɛmaw bɛ ye cogo min, a musomaw fana bɛ ye ten. O bɔ̀ jira ko kɔɔrisɛnɛ ni sumansɛnɛ matarafa siratɛgɛ la, Ɔtuwale ka ɲɛtaa kurun tɛ wuli mɔgɔ si kɔ. Hali denmisɛnw, olu minnu sihakɛ sera dɔkɛsi ma, jɔda bɔ̀ bɛɛ la forow kɔnɔ.

Kosa in na, san 2009 zuwɛnkalo la, CMDT ni Ɔtuwale maaɲɛmaaw ye jɛɲɔgɔnyataama kɛ Ɔtuwale ni CMDT cikɛkafow nɔ̀ cikɛmaraw kɔnɔ walasa ka taa kɔɔrisɛnɛnaw kumaɲɔgɔnya u yɛrɛ nagakɔrɔ nin kura donni kow ɲɛɲinini kadara kɔnɔ kɔɔrisɛnɛ na. O lajɛkɛnɛw kan, fan bɛɛ, cikɛlaw y'u kan di k'u bɛna u seko bɛɛ kɛɛ walasa Mali kɔ̀ ka sankɔrɔta jɔyɔrɔ kɔrɔ sɔrɔ kɔɔriko la Afriki kɔnɔ.

Kolokani lahala bɛ du Ɔtuwale kɔnɔ ?

Kɔɔrisɛnɛ kadara kɔnɔ, Mali gɔfɛrɛnama ye Kolokani kalifa Ɔtuwale ma. O kun ye ka nafolo sɔrɔ sɛnɛfɛn di Kolokanikaw ma, olu minnu tun banbannen don suman ni tigasɛnɛ kan Operasɔn arasidi waati la. Bi, hali ni kɔɔri ma ladala sɛnɛfɛnw nɔrɔbila Kolokani, kɔ̀ tɔ̀ Yelekebugu fo Nosɔnbugu ani Doribugu fo ka don Masantola kɔnɔ, kɔɔri sannifeere baaraw kɔni bɛ sigi sen kan yen san o san, ka baarasan kunce. Ji bɛ don kɔ la dɔɔnin dɔɔnin de. O bɔ̀ to an bɛ dɔ̀ la ko Kolokani mara kɛrɛnkɛrɛnnen bɛ se ka kɛ san dɔ nata kɔɔrisɛnɛdagaba ye, i ko Falajɛ ; Kati ; Kulikoro ; Sirakɔrɔla ; Guwani ; Welesebugu ; Bankumana, ani Kangaba. Ala ko kɛ Mali kɔnɔ kɔɔrisɛnɛ ka ɲɛtaa kosɔn, cikɛlaw ka senyɛrɛkɔrɔ siratɛgɛ la.

Tumani Yalam Sidibe

"Wasipu" (WACIP) baarabolo lahala Ɔtuwale kɔnɔ

« Wasipu » baarabolo sigira sen kan 2008-2009 baarasan de la walasa ka nin kura don kɔɔrisɛnɛnaw galabu n'u ka sɔrɔko siratɛgɛ la, ni baarakɛfɛɛrɛ dɔnni dili ye u ma, o min bɛ to u bɛ ka kɔɔrisɛnɛ kɛ ɲɛma, kɛ tɔnɔ bɔ.

« Wasipu » baarabolo waleyali bɛ san filanan de la bi. A baara bɛ ka waleya Mali kɔɔrisɛnɛ taabolo baarada, CMDT, fɛ, ani Ɔtuwale, (OHVN), fɛ.

O cakɛda fila kelen kelen bɛɛ bɛ « Wasipu » baarabolo labaara a ka maradugu kɔnɔ. Ɔtuwale maradaga kɔnɔ, « Wasipu » baarabolo baaraw bɛ waleyala cikɛkafo duuru de kɔnɔ, minnu ye Welesebugu ; Guwani ; Dangasa ; Kangaba ; ni Bankumana ye. Lakɔliden sigida hakɛ dɔ ɲɛnatɔmanen don cikɛkafo duuru ninnu kelen kelen bɛɛ kɔnɔ.

* Welesebugu 6
* Dangasa 5
* Kangaba 3
* Bankumana 3
* Guwani 52

O bɛ bɛn lakɔliden sigida 21 de ma.

« Wasipu » baarabolo in bɛ laɲini de kɔɔrisɛnɛnaw ka kalan walasa ka sɔrɔ ɲuman kɛ. Kalanw kɛgafew labɛnnen kɔ jɛɲɔgɔnw bɛɛ fɛ ɲɔgɔn fɛ, « Wasipu », « IFDC » (Faransi kɔɔrisɛnɛ baarada) ; CMDT ani Ɔtuwale, kalan in kɔlɔsibagaw, nɔ ye lakɔlidenw ye, olu fana lafaamuya kalanbulonw bonda yɛlɛnna OHVN kɔnɔ. O lafaamuya kalanbulonw kɛra kɔɔrisɛnɛ baara taabolo yiriwabolo danmadɔw kan :

- kɔɔriforo furakɛli ;
- sɛnɛfɛnw cikɛwaati ;
- farafinnɔgɔ dilanni nɛ labaarali ;
- furakɛli masinw labaaracogo.

Nin de siratɛgɛ la, karamɔgɔ fila bɔra Ɔtuwale kɔnɔ, ka taa fara CMDT taw kan, walasa ka faamuyakalan in kɛ. O faamuyakalan in de kofɛ, olu fana ye Ɔtuwale lakɔliden sugandilen mɔgɔ 21 kalansen waleya, ka fara kɔlɔsibaga mɔgɔ 2 kan. Welesebugu cikɛkafo kɔn, kɛ ta san 2009 utikalo tile 3 ka se a tile 6 ma, kalan in kɛra yenkaw kun. Lakɔliden kalannen ninnu fana ye cikɛlaw kun. Lakɔliden kalannen ninnu fana ye cikɛlaw ka kalansenw sigi sen kan taamaseere forow kɔnɔ, kalan kelen ninnu kadara kɔnɔ. Tamaseereforo ye foro ye, « Wasipu » baarabolo cikɛfɛɛrɛw bɛɛ bɛ waleya foro min kɔnɔ. Taamaseereforo 42 de bɛ Ɔtuwale kɔnɔ : kɔɔriforo 21 ani kabaforo 21. Salon baarasan na, kɔɔri dɔrɔn de tun bɛ don taamaseereforo dakun na. Nka ɲinan baarasan na, kaba taamaseereforo fana farala a kan Ɔtuwale kɔnɔ.

Ɔtuwale kɔnɔ « Wasipu » baarabolo kalan in ye cikɛla mɔgɔ 2625 de lasɔrɔ. O kɔrɔ ye ko ɲinanta tɛmɛna Ɔtuwale kɔnɔ salonta kan ni cikɛla mɔgɔ 750 de ye.

I nɛ fɔ an yɛ fɔ cogo min na, « Wasipu » kalan kɛra cikɛlaw kun Ɔtuwale kɔnɔ lakɔlidenw de fɛ. Cikɛla 125 de tun bɛ kelen kelen bɛɛ ka kalanso kɔnɔ. Cikɛlaw minnu sen ma ye kalansen ninnu na, kalanbolo kɛrɛkɛrɛnnen kɛra olu kun.

Walasa ka cikɛlaw ladɔnniya kosɛbɛ « Wasipu » baarabolo baarafɛɛrɛw dɔnni na, Ɔtuwale yɛ ka lakɔlidenw bɛɛ wuli k'u jɔ u sen kan siratɛgɛ bɛɛ kadara kɔnɔ. O de yɛ to fan bɛɛ, kalanw kɔlɔsibagaw ani lakɔlidenw ye Ɔtuwale kɔnɔ. O yɛ to cikɛlaw ka faamuya sɔrɔ u ka sifilɛforow labaaracogo la. Taamaseereforo ninnu nunjuru bɛ cikɛla minnu bolo, olu ye mɔgɔw ni pɔsɔninw sɔrɔ gansan ka don u ka forow la. Walasa ka faamuyaba sɔrɔ halibi u ka kalan sɔrɔlen kadara kɔnɔ, taamaseereforotigiw ye dɔnni falen falen taaboɲɔgɔnnaw kɛ ka ɲɛsin ɲɔgɔn ma. O kɛra lakɔlidenw ka kɔlɔsili kɔnɔ.

« Wasipu » baarabolo kalanbolo in bolodako bɛ ka kɛ ɲɛma Ɔtuwale kɔnɔ, cikɛlaw ni lakɔlidenw bɛɛ ka nisɔndiya kɔnɔ. O bɛ to an bɛɛ bɛ sigi ka kɔɔri sɔrɔko ɲuman makɔnɔn ɲinan. O de dun ye ko nafama ye kɔɔrisɛnɛ ka senkurasɔrɔ la Mali kɔnɔ. O ka kan kɛ to wulikajɔw ka sabati ka taa a fɛ walasa Mali kɛ jɔyɔrɔba kɔnɔ hakɛ sɔrɔ kɔɔrisɛnɛ dakun na Afriki kɔnɔ. Bi bi in na, a ka kan kɔɔribaara tigilamɔgɔ bɛɛ kɔ k'u ka laɲini ye Mali kɔnɔ.

An kɛ dɔn kɛ tɛ san caman bɔ fɔlɔ, Mali de tun bɛ kɔɔri sɔrɔba jamana fɔlɔya la Afriki kɔnɔ. Nka bi, ka da ko caman kan, i nɛ fɔ diɲɛ kɔɔrisuguw da binko jugu, an bɔra o jɔyɔrɔ la, hali n'n bɛ Afriki kɔɔrisɛnɛ jamanabaw sɛrɛ la. A kafisa bi an kɔ kɛn kunko ye. An kɛ dɔn fana ko kɔɔrinafolo jɔda barika ka bon kɔsɛbɛ Mali jamana ka nafolo sɔrɔdaw la.

Nin hakilina in sɔrɔla an fɛ « Le Republicain » kunnafonisɛbɛn bɔko 2981 kɔnɔ, Dawuda Kubali ka lase.

A ladilanbaga bamanankan na
Tumani Yalam Sidibe

CMDT ɲɛmaaba kɔrɔ dɔ waleɲumandɔn jalatigiyara Mali ɲɛmaaw fɛ

Ka dɔ̀ ka san caman baara ɲumanw kan a ye min ɲɛsin Mali jamana ka ɲɛtaasiraw ma kɔɔrisɛnɛ siratɛgɛ la, Bɛrinari Zakɛn, nɔ̀ ye CMDT ɲɛmaa kɔrɔ dɔ ye, waleɲumandɔn jala dirɔ̀ ma san 2009 ɔkutɔburukalo tile 27, Mali ɲɛmaaw fɛ. Bɛrinari Zakɛn ka waleɲumandɔn-jaladi in kɛra sɛnɛko minisiriso la minisiri Agatamu Agi Alasani fɛ. A kɛra CMDT ɲɛmaaba Cɛnan Kulibali ɲɛna ani jala sɔrɔbaga yɛrɛ terilakaw nɔ̀ kokɛɲɔgɔnw. Bɛrinari Zakɛn jɔyɔrɔ bonyara kosɛbɛ Mali kɔnɔ kɔɔrisɛnɛ ka ɲɛtaa laɲinisiraw jɛyali la, ani Mali kɔɔrisɛnɛnaw ka baara faamu walew. An bɛ Mali sɛnɛko minisiri ka wale in foli kɛ kosɛbɛ, ani kɔ̀ ɲini san nataw kɔnɔ, jala in dili ka caya ka ɲɛsin kɔɔri ni sɛnɛfɛn tɔw bɛɛ cikɛ don barikalabagaw ma, cikɛla kunda ani cikɛyiriwa baarada kunda.

Bɛrinari Zakɛn tun ye CMDT ɲɛmaaba ka dankan de ye fo ka taa se a ka lasigili waati in ma. Ale tun bɛ Faransi kɔɔrisɛnɛ baarada de tɔgɔ la, o min ye Mali kɔɔrisɛnɛ taabolo jɛɲɔgɔn cakɛdaba fɔlɔ ye.

An ye nin hakilina sɔrɔ « L'Independant » kunnafonisɛbfɲ bɔko 2324 kɔnɔ.

Tumani Yalam Sidibe

Welesebugu kɔɔri wurusi dabalida lahala

A bɛ baarasan fila bɔ sisan Welesebugu kɔɔri wurusi dabalida min tun ka sigisenkan kɛra jigiyakoba ye Welesebugukaw bolo, o tɛ ka labaara. O de sirafɛ, an ni karamɔgɔ Zanga Suleyimani Banba ka masala senfɛ, an ka kɔɲɛɲini bɔra a ko kan. A ye min fɔ an ye o ke filɛ : « San fila kosa in na, kɔɔrisɛnɛ tun labilara Welesebuguka fanba fɛ. Kɔɔri wurusi dabalida dun sigilen bɛ kɔɔrihakɛ sɔrɔlen de wurusili nɔ̀ lalagali kanma. Ni kɔɔrisɛnɛ ma kɛ, dabalida baarako kuma tɛ fɔ dɛrɛ ! O bɛɛ de ka kan ka na ni Welesebugu cikɛlaw banbanni ye kɔɔrisɛnɛ kan kokura. Ni kɔɔri wurusi dabadalïda nafa fɔlɔ ye sigida kɔnɔ kɔɔri sɔrɔlen wurusili ye, a nafaba wɛrɛ ye baara dili ye sigida kɔnɔmɔgɔw ma. Dabalida kɔnɔ baara saratako bɔ̀ la, a dafɛ jago misɛn tigilamɔgɔw fana bɔ̀ la. Ni dabalida ma baara kɛ, nin kofɔlen bɛɛ de kɛbagaw baarantan bɛ to. O tɛ ko wɛrɛ kofɔ sigida kɔnɔmɔgɔw ka nafoloko gɛlɛya kɔ.

Welesebugukaw ka kan kɔ̀ dɔn ko dabalida sɔrɔli an dafɛ, kɔ̀ ye kunnadiya de yɔ̀n bɛɛ ma, a man kan cogo si la an ka dɛsɛ min kɔrɔ. An kɔ̀ dɔn ko kɔɔrisɛnɛ mana don barika la an fɛ, o bɔ̀ to an kɔ̀n ka kɔɔri feere, kɔ̀ wari minɛ. O bɔ̀ to fana an ka kɔɔri wurusi dabalida in bɛ kɔ̀n ka denmisɛnw ka baara kɛyɔrɔ ye, u b'u yɛrɛ nafa mɲin sarawari la, ani kɔ̀n ka duw nafa musakako la.

Tumani Yalam Sidibe

U ko...

Ni cɛ o cɛ ko i ma ko : « N̂ bɛ sa nin don in ! » Wuli ka bɔ o tigi kɔrɔ, barisa doma don ! Nka, ni cɛ o cɛ tɛ se kɔ̀ fɔ ko : « Nin ko in kɛdon ye ne sadon ye ! » Tigɛ o tigi la, dusukuntan don !

Hamidu Jara
Arajo « Kledu » koma ɲɔgala dɔ – Bamko

N'i ye ɲɔkala binnen ye duguma, fɛɛrɛ kɛ i kɔ̀ lawuli, laala o bi balo don dɔ ! N'i ye adamaden jugu binnen ye duguma, n'i yɔ̀ lawuli, a ka cɔ̀ la, o bi naasiba !

Maki Tali
Arajo « Liberte » koma ɲagala dɔ – Bamako

Cɛ sen bɛ kari, o bɛ tugun ; cɛ bolo bɛ kari, o bɛ tugun ; nka cɛ galabu mana kari, o tɛ tugun dɛrɛ nɔ̀ yɛrɛ ma kɛ cɛ ka adamadenya lagosi kan !

« Malen Jara » maana bɔ baga
Tahury Banbera

Ko « ni duntulu banna, gɛrɛ bɛ kɛ muntulu la ! » O ye tiɲɛ ye mɔgɔ hakilintan dɔrɔnpe de bolo, nɔntɛ, mɔgɔ hakilima bolo, fɛn bɛɛ ka kan ka sabati a sila tunubaliya de kan, walasa kɔ̀ nafada bali ka nɔɔrɔbila nɔ̀ nɔgɔmayɔrɔ fɛn ye ! » Dinɛnatigɛ kun bɛrɛbɛrɛ yɛrɛ yɔ̀ de ye !

Seriba Mulayi Jara
ka bɔ Maɲanbugu kin na, Bamako

An kɔ̀n tile kɛ diɲɛnatigɛ la, an kɔ̀n tile kɛ, diɲɛ yɛrɛ ye sanga ye ! Mɔgɔw bɛ ɲɔgɔnfɛ diɲɛnatigɛ sira bɛɛ kan, nk'u ma ɲɔgɔn dɔn !

Aramata Jakite
Wasolon dɔnkilidamuso dɔ min faatura san 2009 ɔkutɔburukalo tile 31 Wagadugu

Sumayabana kɛlɛli ɲɛɲini lajɛba kɛra Nayirobi, Keniya Jamana kɔnɔ

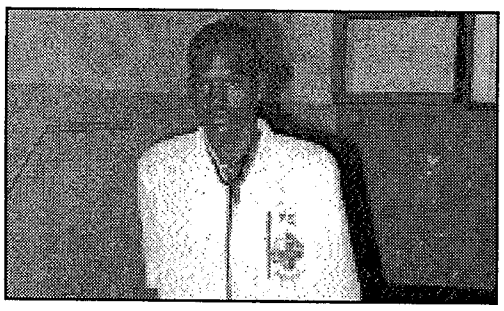

Sumayabana man jugu bana ye, bana bɛɛ bɛ yɛrɛtangakun bɔ !

Kà ta san 2009 nowanburukalo tile 2 la ka tà kuncɛ a tile 8 don, diɲɛ jamanaw bɛɛ ka kɛnɛyako ɲɛɲini tigilamɔgɔw tun bɛ lajɛba la Nayirobi, nɔ̀ ye Keniya jamana fagaba ye. Lajɛba in tun bɛ kunbɛn fura jɔnjɔn sɔrɔcogo ɲɛɲinifɛɛrɛ de kan. Diɲɛ kɔnɔ, san o san, sumayabana bɛ kɛ mɔgɔ miliyɔn bi saba ni kɔ de ka saya sababu ye. Nàn yɛrɛ yàn kun sin Afriki gun ma, an bà sɔrɔ ko sumayabana de kasaara ka bon yen kosɛbɛ ka tɛmɛ sidabana ni bana tɔw bɛɛ kan. Nka, hali bi, kunbɛnfura jɔnjɔn tɛ sumayabana na diɲɛ fan si, min bɛ farikolo lajo ka dondaw sogo sumaya banakisɛw ɲɛ ! O de yà kɛ diɲɛ kɔnɔ kɛnɛyako tɔnba, « OMS » ka kunkɔrɔbana girin ye hali bi i ko Sidabana. Mali kɔnɔ yan, sumayabana de jɔda ka bon adamadenw ka faatuli sababu banaw la kosɛbɛ, kɛrɛnkɛrɛnnenya la denmisɛnw : kɔnɔ, farigan, ... olu bɛɛ ye sumayabana taabolow ye minnu kasaaraw ka bon kosɛbɛ denmisɛnw kan.

Sumayabana jujɔn ye sosomuso « anofɛli » de ye. Sosow dun kɛlen b'an sigiɲɔgɔnw ye bi an ka diɲɛnatigɛ tɛmɛsiraw bɛɛ fɛ. Fɛn min y'an sibonw kɔnɔna ye, Maliden jama fanba de bɛ siko juguya sɔrɔ su o su ka da sosow ka caya, u cinda juguw an'u faga fura jɔnjɔnw ntanya kan. Fɔlɔ, sosow tun ye funtenimafɛnw de y'an bara yan. Nka bi, ka da sosow dagayɔrɔw caya kan an sibonw kɔnɔ, an ka duw kɔnɔ an'an ka duguw fɛrɛbakɛnɛw kɔnɔ, sosow bàn dafɛ caya hakɛ la waati bɛɛ : tilema, samiɲɛ, funteni, nɛnɛ...

Sumayabana dun bɛ furakɛ dɛrɛ !

Tubabufura kunda fara ladalafura kunda kan, sumayabana fura jɔnjɔn bɛ yen dɛrɛ. Nkà bɛ sɔrɔ bi, o furaw de dɔnbaga jɔnjɔnw dɔgɔyalen bɛ, walima sumayabana banakisɛw y'an k'u kɛlɛfuraw kɔrɔw kunfanga de sɔrɔ !

Keniya lajɛba ka laɲiniw

Diɲɛ mumɛ kɔnɔ bi, i nà fɔ an y'à fɔ cogo min na sanfɛ, sumayabana kasaaraw ka bon kosɛbɛ, awa fura jɔnjɔnko fana bà la. O de kanma, bɛɛ hakili bà la ko waati surun kɔnɔ Keniya lajɛba in kɔfɛ, kunbɛnfura jɔnjɔn bɛna bila kɛnɛya tigilamɔgɔw bolokɔrɔ sumayabana juguya la. O tɛ ko ɲɛsɔrɔbali ye. Ko ɲɛsɔrɔbali yɛrɛ tɛ adamaden sɛbɛdonnyɛrɛkoma si la diɲɛnatigɛ kɔnɔ: Ala ka sumayabana kunbɛnfura jɔnjɔnw lasɔrɔli hakili ɲuman di diɲɛ kɛnɛya ka sabati ɲɛɲinini tigilamɔgɔw ma diɲɛ jama bɛɛ ka baloko ɲuman kosɔn.

Jantonyɛrɛla de kɔrko ka ɲi !

A kafisa an bɛɛ k'à dɔn k'an ninyɔrɔ hakɛ bɛ sumayabana silatununi walew kɛli la. Tiɲɛ don, furako ye dɔgɔtɔrɔw ni ladalafurabɔla jɔnjɔnw kunkanko ye, nka, ka sosow kɛlɛ, k'u silatunu an ka sigidaw kɔnɔ, o y'an bɛɛ seko ye. An dun bɛɛ kelen kelenna ka wulikajɔ kunba de ka kan ka kɔ̀ ye ka dà kan o de y'an nàn ka denbaya, an'an ka sigidaw ka diɲɛnatigɛ lafiya bajuba ye !

Tumani Yalam Sidibe

Kalan sinsingafew bɛ fasokanw na Jamana baarada la

Kalan sabatifɛn ye kalanden jolenw ka gafew ye, kalansow kɔfɛ. Ni waati bɛ kalannijɛ ni jatekalan na, kalan sɔrɔlen daamu dabaa badaa sɔrɔfɛ ye adamadenya taabolo gafew ye. O caman bɛ Jamana baarada gafefeereyɔrɔ la. «Oroman», nakɔbaara ɲɛdɔngafe, kɔrɔlenkow ɲini ka dɔn gafew. O dɔw filɛ ninnu ye : Karamɔgɔ dɛmɛnan, Mabɛn 1, 2, ...

N'aw mako b'u la, aw b'aw sen fa ka jamana baarada sɛgɛrɛ ani jamana ka sɛbɛnfeereyɔrɔ tɔw Bamako ani Mali mara wɛrɛw kɔnɔ.

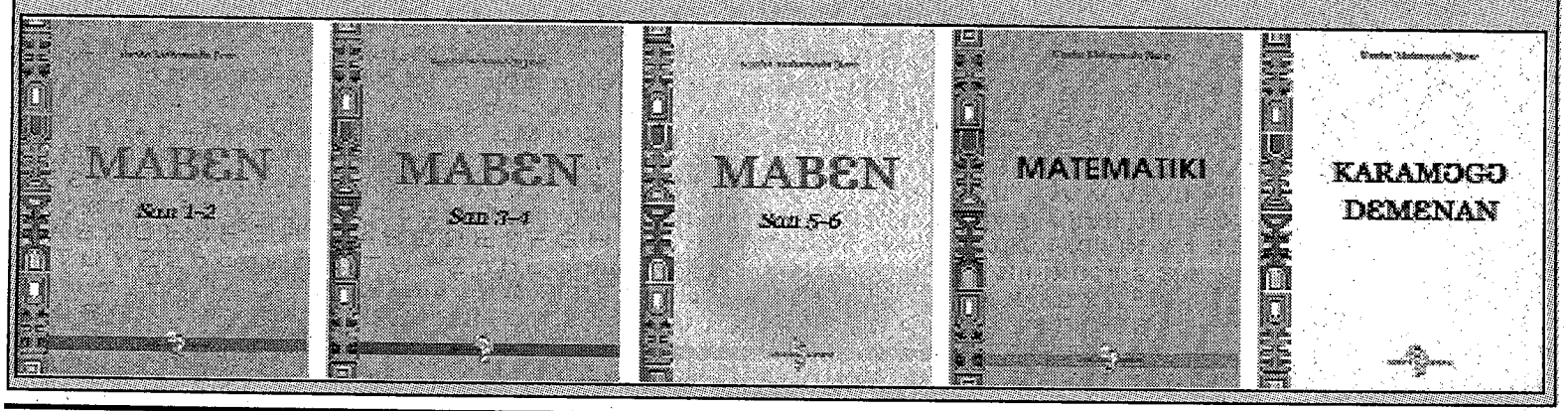

Welesebugu ye Ɔtuwale cikɛkafoba ye

Kɔɔrisɛnɛ ni sumansɛnɛ de bɛ ɲɔgɔn dafa Ɔtuwale kɔnɔ.

Jɛkabaara ka san 2009 Ɔkutɔburukalo bɔko kɔnɔ, an ye kunnafoniw lase ɑw ma CMDT cikɛmara dɔ kan, nɔ̀ ye Buguni ye. O kɛra CMDT cikɛmara wɛrɛ ta kɔfɛ min ye Sikaso ye. Walasa ka Mali kɔɔrisɛnɛninw bɔ ɲɔgɔn lahala kalama ɑ ɲɛma, an y'ɑn sɛnsɛn ka Ɔtuwale cikɛkafo dɔ fana sɛgɛrɛ, nɔ̀ ye Welesebugu ye. Yen an kunbɛnbaga n'ɑn kumaɲɔgɔnyabaga kɛra cikɛlafokuntigi ye, n'o ye karaməgɔ Zanga Suleyimani Banba ye. Banbakɛ n'ɑn ka kumaɲɔgɔnya senfɛ, ɑ kɔrɔsigibagaw tun y'ɑ ka cakɛlaməgɔ fila ye, n'olu ye Welesebugu balikukalankuntigi ni cikɛmara baara kɛtaw kiimɛbaga ye. Karaməgɔ Banba ye min fɔ an ye ɑ ka cikɛkafo lahalaw kan, olu filɛ :

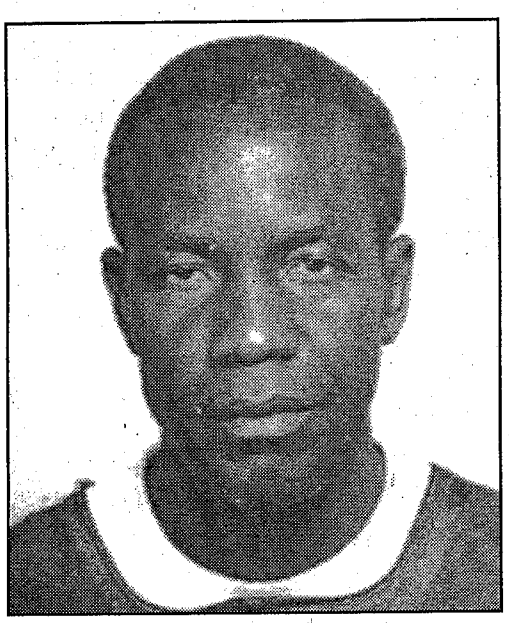

Zanga Suleymani Banba.

Ne bɛ Welesebugu cikɛmara kunna kabi san 2006. Kabi san 1992, n ye cikɛkafokuntigiya matarafa Ɔtuwale kɔnɔ. N yɔ̀ kɛ fo san 2000. O san na, n bɔra ka taa kalan wɛrɛ bulon kɔnɔ. O bɑ̀ jira ko n tɛ dunan ye Ɔtuwale ko la.

Welesebugu cikɛkafo taabolo

Welesebugu ni CMDT mara bɛ danbɔ worodugu fɛ, ni keleyadugu ye. Kɔrɔnyanfan fɛ, Welesebugu ni Guwani cikɛkafo bɛ danbɔ, nɔ̀ ye Ɔtuwale cikɛkafo ye. Bayanfan fɛ, an ni Bamakɔ bɛ danbɔ nɑ̀n ka dugu laban ye min ye Banankɔrɔ ye. Tilebinyanfanfɛ, an ni Dangasa cikɛkafo bɛ danbɔ Ɔtuwale mara kɔnɔ. Koperatifu 126 de bɛ Welesebugu cikɛkafo kɔnɔ.

Bibi in na, an bɛ se kɑ̀ fɔ ko kɔɔrisɛnɛ bɛ ka nin kura ta Welesebugu cikɛkafo kɔnɔ. Nɔntɛ, san fila tɛmɛnen in na, kɔɔrisɛnɛ soololosaalara Welesebugu. O yɛrɛ tɛ Welesebugu cikɛkafo danma ko ye Mali bɛɛ de lalaha tun y'ɔ̀ ye. Walasa ka ninkura don kɔɔrisɛnɛ taabolo la Welesebugu, maaba dɔw nana ɲɔgɔnye kɛ Welesebugu yan samiɲɛ donwaati la, ni n ma fili zuwɛnkalo la. Mɔgɔ o mɔgɔ dahirimɛ bɛ kɔɔriko la, olu jamakulu ɲɛmɔgɔw bɛɛ de ye ɲɔgɔn sɔrɔ yan, ka fara sɛnɛkɛlaw yɛrɛ kan, ka hakili falen kɛ kɔɔrisɛnɛ ka nin-kurasɔrɔ fɛɛrɛ tigɛtaw kan. Kabi o lajɛba kunnafoniw sera jama ma an bɛ se kɑ̀ fɔ kɔ̀ kɛra mɔgɔw ka galabu kuratigiya sabatu ye kɔɔrisɛnɛ kadara kɔnɔ. Hali ni gɛlɛya bɛɛ ma ban fɔlɔ, ni mɔgɔ min kɔni ye ɲinan kɔɔrisɛnɛ taabolo sanga salon ta ma, i bɑ̀ ye ko ɑ bɛ ɲɛtaabolo kan.

« Kocɔn solideri » kunkan gɛlɛyaw

An kɑ̀ dɔn ko gɛlɛya bɛ « kocɔn solidɛriko » la halibi. Nkɔ̀ nɑ̀ ta bɛɛ, « kocɔn solidɛri » kɔni tɛ se ka bila ɲɛ si ma. An kɔni bɛ se kɑ̀ ɲini ka yɛlɛma don ɑ lahala la. Nɑ̀ fɔra ko juru sɔrɔli bɛ dulon du

A tɔ bɛ ɲɛ 9nan kan

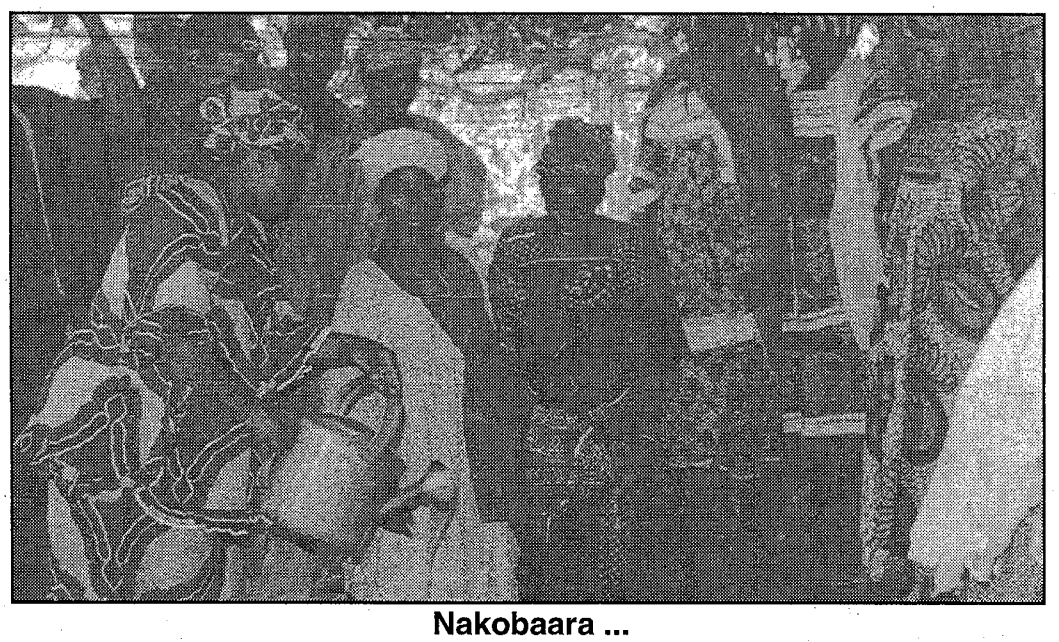

Nakobaara ...

walima foro bilali la garanti ye, o ye ko ye min ɲɛsɔrɔ ka gɛlɛn « burusi » kɔnɔ yan ! Nka, sigikafo de bɛna ni sababu ɲuman ye diɲɛko gɛlɛyakow bɛɛ la. An bɛ don min na i ko bi, mɔgɔ bɛ se kà fɔ ko hali ni « kocɔn solidɛriko » gɛlɛya bɛɛ ma ban fɔlɔ, caman kɔni bɔra a fanga la, ka da hakilijagabɔw kan mɔgɔw sigira ka minnu kɛ kɔɔrisɛnɛnaw ni sɛnɛkɛbaardaw mɔgɔw ye. Fiɲɛ foyi ma don an ni bankiw cɛko la ka dà kan, ɲɔgɔnfaamuya kɔnɔ, kɔɔrisɛnɛnaw ka ɲɛtaabaara fɛn o fɛn musakasɛbɛn bɛ tɛmɛ an ka sira fɛ ka se bankiw ma u bò musaka bɔ ! Diɲɛ ko bɛ ye faamuya hakɛko ye. Ni mɔgɔ ka faamuya hakɛ ma se seleke min ma, n'i ko a ka baara kɛta ka se yen, a ka cà la taa bɛɛ kɛ ka ɲɔgɔn to. Ni an bɛɛ dun ye baara kɛ ka dan ɲɔgɔn ka ko faamuya lahala la, a ka cà la, bɛɛ bà sako sɔrɔ : Kɔɔrisɛnɛnaw, bankiw, sɛnɛkɛbaaradaw. Mɔgɔ si tɛ jiginyɔrɔ sɔrɔ ɲɔgɔn na. Ko in na gɛlɛyayɔrɔ ye min ye, o ye sɛnɛkɛlaw fanfɛla de ye ! Ni nɔgɔya dɔnna cikɛlaw kunkangɛlɛyaw la ka ban, a ka ca Ala fɛ nɔgɔya bɛ don mɔgɔ tɔw ta la !

Kɔɔrisɛnɛbaaradaw ka kɛnyɛrɛye ka bolokan bilako bɛ di ?

An bɛ se k'a fɔ kɔɔrisɛnɛbaaradaw ka kɛnyɛrɛye ka bolokanbilako la ko « kobɛɛ bà tuma fɛ ». Ni ko min waati sera, o de bɛ kɛ. Nɔntɛ, anwsi ka laɲini tɛ kɔɔrisɛnɛbaaradaw ka kɛnyɛrɛw ka bolokanbilako ye » Gɛlɛya de bɛna ni gɛlɛya ye.Ni gɛlɛya nana, a latɛmɛbaaraw de fana bɛ waleya. Nka, diɲɛ gɛlɛyako bɛɛ fo an ka taa n'a ye dɔɔni dɔɔnin de walasa ka latɛmɛfɛɛrɛ jɔnjɔn sɔrɔ a la dɛ ! N'a fɔra ko k'an ka sɛnɛkɛbaaradaw bila kɛnyɛrɛyew ka bolo kan, nò kɛnyɛrɛyew ma kɛ mɔgɔ ladiriw ye, ani setigiw, ani mɔgɔ minnu ka laɲini ye hɛrɛtilali ye u ni cikɛlaw cɛ, nòlu kɛra mɔgɔw de ye minnu ɲɛ b'u yɛra danma dɔrɔnpe de ka hɛrɛ la, Unh ! O bà kɛ don dɔ gɛlɛaba sɔrɔko ye dɛrɛ ! Kabi Mali dun y'a yɛrɛmahɔrɔnya sɔrɔ ka se bi ma, an mà ye fɔlɔ ko faso baarada dɔ bilara kɛnyɛrɛye ka bolo kan, ka ɲɛ sɔrɔ o kadara kɔnɔ. An mò ye fɔlɔ ! O b'an ɲunankunbò dɛrɛ kɔɔrisɛnɛdun ye Mali jama fanba

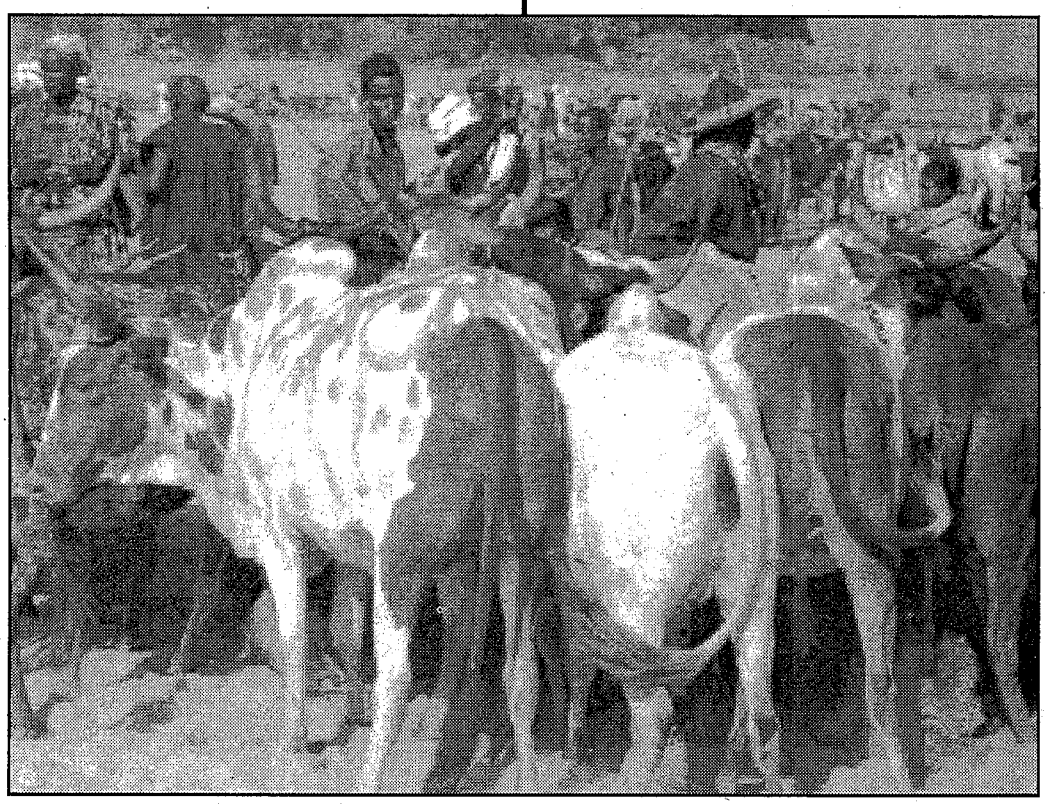

... Ni baganmara fana jɔda ka bon Welesebugukaw bolo.

de ka diɲɛnatigɛ baara ye, min

A tɔ bɛ ɲɛ 10nan kan

Jɲɛ 9 nan tɔ

daminɛ n'a laban bɛɛ ye nankankoye. Kɔɔriko tɛ taa wari kɔ. Ko mɔgɔ kase ka sɔrɔ faso Mali yɛrɛ kɔ, min bɛ se kɔ bɛɛ koron, k'o bɛɛ k'a ɲɛma, ko sɛnɛkɛlawk'u sako sɔrɔ, ne ɲɛ tɔ kɛnyɛrɛye tigilamɔgɔ la dɛrɛ ! N ma fɔ kɔ mɔgɔ tɛ yen dɛ. Nka, n ko ɲɛ tà la de. Ka cakɛda ninnu to buruka bolo kan, gɔfɛrɛnama ka dɛmɛ ma kɔtigɛ la abada. Nkɔ dɛmɛ kɔtigɛbali nà to ta, gɛlɛya bɛ kɔɔrisɛnɛ kadara kɔnɔ. Yali kɛnyɛrɛye jumɛn bɛna seka gɔfɛrɛnama jɔda fa kɔɔrisɛnɛ baaradaw tigiya kadara kɔnɔ ? Ni kɛnyɛrɛye dun ma se ka gɔfɛrɛnamajɔda fa,o kɔrɔ o ye kàn bɛ bɔ kɔɔrisɛnɛ gɛlɛya la ka don a tiɲɛni dɔga la, nɔ yà silatununi ye. Ne Banba ka faamuya la, n ɲɛ tɛ kɛnyɛrɛye la nin bɛna se Mali kɔrriko doni kɔnɔ, ka cikɛlaw lawasa a ɲɛma. Ne ɲɛ tɔ tigilamɔgɔ la.

Balikukalanko lahala

Hali ni balikukalan kɔ karilen bɛ dɔɔnin bi Welesebugu cikɛkafo kɔnɔ, an ka koperatifuw kɔni bɛ baara kɛ nà ye. Ni n ko a ko karilen bɛ bi dɔɔnin, o ye ko an tun delilen bɛ min na, nɔ ye balikukalansow ni balikukalandenw yeli ye duguw bɛɛ kɔnɔ, o de tɛ belen. A ka gɛlɛn i ka dugu tan ta, i bɛ tɔ ɲɔgɔn kelen sɔrɔ min sɛrɛ kɔnɔ ? Foyi dun tɛ ɲɛ sɔrɔ kalan kɔ bi. An kana ɲɔgɔn nɛgɛn ! N'i ko sɛnɛ, i ko kalan. I ko mɔɔni, i ko baara fɛn o fɛn, i ko kalan. Kalan de sababu la an ka duguw bɔra « Aweya » la ka kɛ koperatiw ye. Kalan de sababu la duguw bà dɔn ko kɔɔri sɛnɛwaati ye nin ye ; a baara bɛ kɛ nin cogo la, o bɛɛ ye kalanfɛn de ye ! Kaba ni malo ani sɛnɛfɛnw bɛɛ ta bɔ cogo la, ka se pɔsɔni doncogo nà donwaati ma, akaja fo ka taa se mɔgɔ nafabaara wɛrɛw yɛrɛ ma min ni sɛnɛ tɛ kelen ye. Baganmara yɔ dɔ ye, ani ɲɛtaabaara caman wɛrɛ. Nin bɛɛ ye kalafɛn ye. O la, kalanko man kan ka kɛ bolokɔfɛfɛn bilakoy'an bolo belen ! An ka kan kàn yɛrɛ di kalan ma su ni tile, sanga ni waati bɛɛ ! Ni an ka balikukalan karamɔgɔ minnu si rɔkɔrɔbayara,k'u tɛ se ka karamɔgɔya minɛn fa belen, an kɔlu mafalen ni balikukalanden joolen denmisɛnw ye. Fɛn bɛɛ ka kan ka bin an bolo, nka balikukalan man kan ka bin, ka masɔrɔ, nɔ binna an bolo dɔrɔn, gɛlɛya de bɔ la !

Hakɛw

San 2009/2010 baarasan sɔrɔ kɛta bolodalen tun y'an bolo tari 3655 de ye. Nkɔ bɛɛ ma se ka sɔrɔ an fɛ. An ka kɔɔri sɛnɛ tari hakɛ danna tari 2149 de ma. O đajigin bɔra samiɲɛ daminɛ gɛlɛya de la. Samiɲɛ daminɛ gɛlɛya kɛra sababu ye siran kà to sɛnɛkɛla dɔw ka bɔ kɔɔriko la, ani kà to dɔw ka caman bɔ u ka kɛnɛ sɛnɛta hakɛ la. Tari 2149 cikɛlen an fɛ, an sigilen don ni kɔɔri tɔni 1869 sɔrɔli yɔ la. Dabada 963 minnu bɛ Welesebugu cikɛkafo kɔnɔ yan, olu de ka kɔɔri tarihakɛ ye nin ye ! Koperatifu 126 de bɛ Welesebugu.

Welesebugu sigibaga jama mɔgɔ kuru hakɛ ye mɔgɔ 75784 ye : cɛ ni muso. Cɛ hakɛ yɔ jate la mɔgɔ 35361 ye, ka muso hakɛ kɛ mɔgɔ 4423 ye.

Welesebugu sɛnɛkɛminɛnw lahala

- Dabaŋana : 3382
- Firilan : 3070
- Dannikɛmasin : 2855
- Wɔtoro : 1249

Welesebugu sɛnɛkɛfɛn tɔw

Welesebugu sigilen tɛ kɔɔrisɛnɛ danma kan : kaba ni malo ani tiga ni fini ani saɲɔ fana bɛ sɛnɛ a ɲɛma an bar ayan. Ka fara sɛnɛfɛn koflen ninnu kan jiriforo fana bɛ wari lase an ka sɛnɛkɛlaw ma : lenburuforo, namasaforo, nakɔbaaraw. Fɛn min ye nakɔfɛnw ye, cɛ bɔ kɛ cogo min, muso fana bà kɛ ten. An bɛ don min na i ko bi, nakɔbaara bɛ nafaba de lase Welesebugukaw ma : duntaw bɛ bɔ nakɔfɛnw la, ani ka caman feere kɔ wari kɛ ka musaka caman dalafa. Tamati, su salati, gan kɛnɛ, pɔmutɛrɛ... Olu bɛ cikɛ ani k'u nafa ye.

N'an donna wula kɔnɔ, si bɛ yen min bɛ tɔnɔ ; nsaban bɛ ye ; ... Hali jɛgɛmarayɔrɔw bàn fɛ yan minnu kɔnɔ jɛgɛw bɛ du ka dunka boa ni a feeretaw du musakaw kanma. Baganmara siratɛgɛ la, an ka sɛnɛkɛlaw bɛɛ bɛ dɔɔnindɔɔnin kɔ la. Misiw ni sagaw ani baw bàn bar ayan. So kelen kelen fana bà fɛ yan, hali nɔ hakɛ man ca. Faliw bɛ yen. An bɛ baara kɛ nɔ ye. Sɛ ni kami ani tɔnkɔnɔnw bɛ yen. Densmisɛnw dɔw bɛ sonsanmara kɛ. « Pizan kɔnɔw » fana bɛ ye.

Nin ye Welesebugu cikɛkafo kuntigi Zanga Suleyimani Banba kan ye a ni Tumani Yalam Sidibe ka kumaɲɔgɔnya kɔnɔ.

Peresidan Bilɛzi Kɔnpawore ye Laginekaw kumaɲɔgɔnya

Peresidan Bilɛzi Kɔnpawore, Afriki kɛlɛ ban ŋana.

Taratadon, san 2009 nowanburukalo tile 3, ka se a tile 5 ma, Burukina Faso jamanakuntigi Bilɛzi Kɔnpawore ye Lagine politiki ɲɛmaaw bisimila kumaɲɔgɔnya kadara kɔnɔ, ka kɔn kapitɛni Musa Dadisi Kamara kɛrɛfɛmɔgɔwɲɛ. Peresidan Bilɛzi Kɔnpawore ni Laginekaw ka kumaɲɔgɔnya tun bɛ don cɛlabɛn de kadara kɔnɔ, san 2009 sɛtanburukalo tile 28 fitinɛba kɔfɛ, mɔgɔ caman bɔnɛra u nin na min senfɛ, ani ka mɔgɔ caman sɛbɛkɔrɔ jogin. Hakililakigin na, an bɔ̀ fɔ kɔ̀ kasaara fitinɛ ye mɔgɔw lasɔrɔ Lagine ntolatankɛnɛba de kuru kɔnɔ, u tun taalen bɛ fanga sinatɔnw ka wele jaabi yɔrɔ min.

Peresidan Bilɛzi Kɔnpawore ka fɔ la, Lagine kɔnɔ fitinɛ in tɛ se ka minɛ kun wɛrɛ bolo kan « badenkɛlɛ » kɔ, o min bɛ se ka sisi, nka nɔ̀ tɛ mɛnɛn abada ! »

Taratadon, ka Lagine politiki ɲɛmaaw t'u ka kumaɲɔgɔnya kɛnɛ kan Burukina Faso, kapitɛni Musa Dadisi Kamara ye lase kɛ sufɛ Lagine arajo nɔ̀ telewisɔn na, a yɔ̀ jira Laginekaw la min kɔnɔ ko : « Lagine fitinɛ ye laginekaw de kunkanko ye. Awa, dalasabaga wɛrɛ fana tɔ̀ la Laginekaw yɛrɛ ka fasokanu hakilina kɔ, o min bɔ̀ to u bɛ dusu bila hakili kɔfɛ Lagine faso n'a kɔnɔ jama ka hɛrɛ laɲini kosɔn ». Nkɔ̀ waati kelen na, Lagine politiki ɲɛmaaw yɔ̀ jira Burukina Faso, kob ɛn tɛ ko si la Musa Dadisi Kamara ka fangabila kɔ, a ka jɛkulu « CNDD » cili, ani ɲɛmaa wɛrɛw sigili furancɛ lafanga kun na sanni san 2010 zanwuyekalo peresidan sugandi kalafili cɛ ! Hali ka ɲɛsin Musa Dadisi ka welekun ma, politiki ɲɛmaaw ko kɔ̀ tɛ kuma kura ye Musa Dadisi Kamara da, nka, kɔ̀ ka kan kɔ̀ dɔn ko Lagine jamana ka nafa bɔ̀ ka fangabila de la bi nɔ̀ toli ye fanga kun na.

An k'a dɔn ko fitinɛba in kunkanko la, Afriki jamanaw lajɛtɔnba (UA) ; CEDEA ; dijɛ jamanaw kafotɔnba (ONU), olu bɛɛ ye ɲangibolo da Lagine fangatigiw kan.

Awa, (ONU) ɲɛmaaba : Banni Ki Mɔni fana ye ko sɛgɛsɛgɛ jɛkulu kun da Lagine kan walasa kɔ̀ sidɔn san 2009 sɛtanburukalo tile 28 sababu bɔra mɔgɔ minnu na.

Tumani Yalam Sidibe

Kɔlɔsili :

Nan ko « politiki ɲɛmaaw » ; an kan bɛ jamakulu saba de ma : politikitɔnw ɲɛmaaw ; sɛndika ɲɛmaaw ; fasokanunci gansanw. A bɛ fɔ o jamakulu de ma ko « fɔrusu wiwu » (fanga sinamatɔnw). Bɔko nata kɔnɔ, an bɛ na Laginekaw ni Peresidan Bilɛzi Kɔnpawore ka ɲɔgɔnye taafanbolo tɔw kunnafoni lase aw ma.

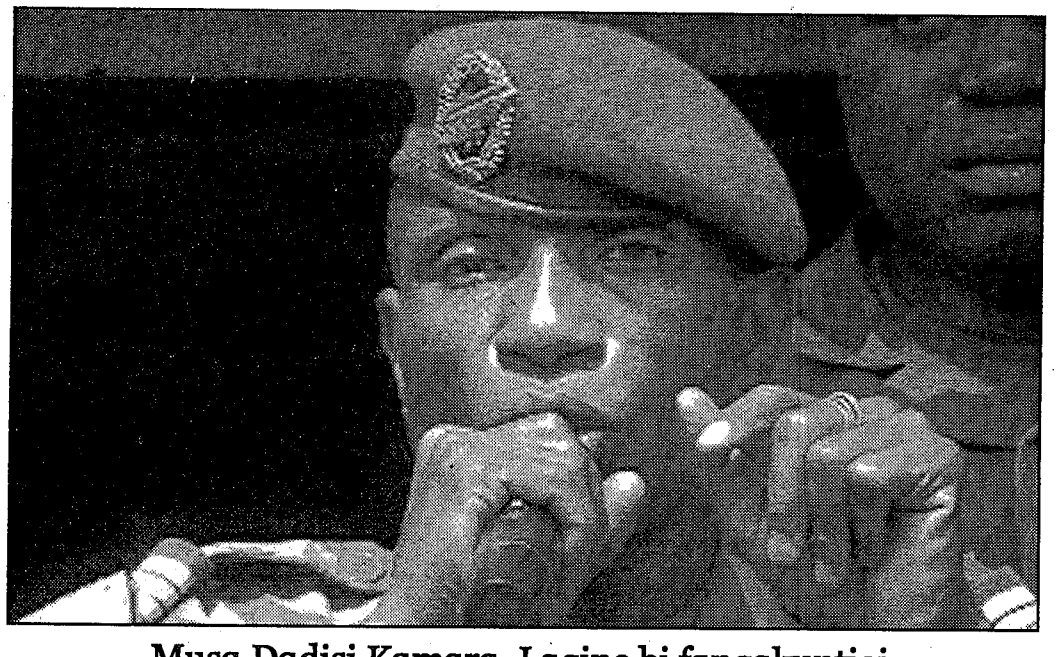

Musa Dadisi Kamara, Lagine bi fangakuntigi.

Bɛn tɛ ko la Nizeriya ni Nizɛri jamanaw dancɛ la !

Kabi san 2009 nowanburukalo tile 4, donitamobilibaw ka taakasegin lajɔra Nizɛri ni Nizeriya jamanaw dancɛ la. Nizɛri jamana dun ye jamana ye min ka sɔrɔ dulonnen don Nizeriya jamana na kosɛbɛ jagosira bɛɛ fɛ. Yali Nizeriyakaw tɔ̀ fɛ nin ye ka Nizɛri jamanakuntigi ɲangi a ka banbaganciya welew la ka ɲɛsin

CEDEAO jamanaw ka laɲini ma a fɛ, olu minnu ko a kà ye a ka jamana depitebulon ciko jugu min kɛ, ani ka depite sugandi kalafili kura weleya yen, kà kò bolo ka ?

A jaabi bɛ waati nataw bolo. Jamananin kelen kɔni tɛ ɲɛ sɔrɔ ko la ɲɛ si ma dafɛ jamanaw bɛɛ ka mabɔna kɔnɔ !

Tumani Yalam Sidibe

Mali jamana sigidaw labɛncogo

Mali ye jamanaba ye Afriki kɔnɔ, kɛrɛnkɛrɛnnenya la Afriki tilebinyanfanbolo kan. A sigida fɛrɛkɛnɛ hakɛ ye bamɛtɛrɛ 1 204 0000 ye. A kɔnɔjama mɔgɔ hakɛ ka ca kosɛbɛ mɔgɔ miliyɔn tan ni fila ye. Olu ye bamananw, fulaw, marakaw, bɔbɔw, burudamɛw ni surakaw, kaadɔw, maninkaw ni miɲankaw ani senufɔw ni kɔrɔbɔrɔw ye.Bamakɔ yà danma maraduguba ye « disitiriki » kafomaraba seegin bɛ Mali jamana tilayɔrɔw latigɛ. Olu ye : Kayi mara, Kulikoro mara, Sikaso mara, Segu mara, Mɔti mara, Gawo mara, Tumutu mara, Kidali mara ye. Awa, nin sigida bɛɛ n'à ka jama siya lakodɔnnen don. O de kanma, n'i ko fulaw, jɛmanya siratɛgɛ la, i bɛ Mɔti mara kofɔ. Nka finmanya la, i bɛ Wasolon ni Birigo sigidaw kofɔ. Ni kaadɔw faso ye Mɔti mara ye fana, maninkaw kɔni bɛ Kangaba ni Bankumana maraw kofɔ kosɛbɛ, ka don Sibi kɔnɔ ani Kangaba bakɔduguw kɔnɔ, ka sɔrɔ Kita kafo fanba fana bɛ jate. Ni kasonkaw faso ye Kayi mara ye, i kà dɔn ko bamanan bɛ Segu mara ni Kulikoro mara kofɔ kosɛbɛ. Ni miɲankaw sindi bɛ Sikaso mara kɔnɔ (Kucala), Sikso mara fanba ko bɛ to senufɔw bolo, hali ni fulaw ni siya wɛrɛw fana b'u taabolo sɔrɔ a kɔnɔ. Marakaw bɛ Kayi ni Kulikoro maraw kɔnɔ, nka Gawo ye kɔrɔbɔrɔw faso ye. Tumutu ye kɔrɔbɔrɔw ni burudamɛw ka sigida lakodɔnnen ye, i nà fɔ Kidali.

Mali ye sɛnɛ ni jago ani baganmara ni mɔɔni jamana ye

Diɲɛnatigɛ waati bɛɛ kɔnɔ, Mali kɛra senɛkɛ jamanaba ye, min kɔnɔ jama fanba danbe sinsinna o baara kan. Sɛnɛmasaya de kɛra waati bɛɛ fadenyasira ye o jamakulu mɔgɔw ni ɲɔgɔn cɛ. Awa, a ka cà la, an bara dɔnkili kɔrɔba lakodɔnnen camant un sinsinen don o baara dusudon de kan fasodenw kɔnɔ : Yalonba Trawele, Kɔni Kumare, Kɛlɛmasa Jabate, Siramori Jabate, Ngusunbala Maramu Trawele. Olu n'u ɲɔgɔnna caman wɛrɛ, bɛɛ ka dɔnkiliw tun bɛ cɛbaw ni musobaw kɔkolò don kosɛbɛ forow kɔnɔ. Fɛn min ye Malidenw ka jagosirako ye, ka kɔn hali tubabutile ɲɛ, Kɔni Kumare ka « balawulen » dɔnkili bàn faranfasiya o la kosɛbɛ, o min tun bɛ worojulaw bilasirako ɲuman kɛ Mali ni worodugu cɛ, n'an kò ma bi ko « Kɔdɔwari jamana ». O yɛrɛ de kosɔn, « kolon » siladɔn dɔnkiliw ye dɔnkilidala ŋana lakodon yan. O dɔ ye Safura Denɔn ye. Mali jamana waati bɛɛ ko darajako kɛra jago ye, kabi bolofɛn kɔmafalenwaati ɲɔgɔn bolofɛnw la, fo ka se bolofɛn kunmafalen waati ma wari la, o min bɛ sen na hali bi. Mali kɛra sanga ni waati bɛɛ worojulabaw, ni kɔgɔjulabaw, ani fini julabaw lakodɔn jamana ye.

N'an y'an kunsin mɔnni taabolo ma, an bɛ t'a sɔrɔ kò ye bozoko lakodɔnnen ye, o kɔni bɛ waleya sigida bɛɛ kɔnɔmɔgɔw fɛ, minnu latɛmɛnen don babolow ni kɔbɔlow fɛ. Nka, k'a kɛ sigida mumɛ lakodɔnfɛn ye, an bò jate ta Mɔti, Kangaba, Selɛnge ani Gawo kan. Mɔnni kɔni b'a ka mɔgɔ hakɛ ɲɛsumataw ɲɛ suma Mali fan bɛɛ fɛ, diɲɛnatigɛ taabolo baara dakun na, ani yɛrɛɲɛnajɛko dakun na.

Tumani Yalam Sidibe

(A tɔ bɛ bɔkɔo nata kɔnɔ)

Jɛkabaara

Labɔlikuntigi Sɛbɛn ɲɛkulu kuntigui
Tumani Yalam Sidibe
Sɛbɛn ɲɛkulu
Yusufu Fane
Bakari Sangare
Tumani Yalam Sidibe
Jɛgɛnw kɛbaga
Amadu Jakite
Nataliye dilanbaga
Modibo Sidibe
Jaw tabaga
Haruna Trawele
Labɛnbagaw ɔridinateri la
Madamu Jakite Worokiyatu Sɔ
Fatumata Cero
Madamu Ture Mama Jalo
Baarakɛɲɔgɔnw
CMDT-SNV - Ofisi Nizɛri -
Ofisi iri- OHVN
Hakɛ bɔta : 16000
Batakisira : 2043
Negɛjurusira : 20 29 62 89
Jamana baarada -Sɛki zayedi tɔgɔla sira- Hamudalayi kin - Bamakositi-
Wɛbu nimɔrɔ
www afribone. net. ml/jekabaara/